

prihodiš in pravice terpelji. Ako bi mogel ubogi kmet pa naprej vse v denarjih odrajtovati, bi mu ne bilo nič pomagano; teža bi se le iz ene rame na drugo prenesla, nositi bi mogel pa vender kmet. Kaj je tedaj storiti, de se kmetam teža odvzame, grajšinam pa krivice ne stori? To prašanje potrebuje godniga premišljeja — in ta premišljeja da zboru nar več opraviti.

Jez mislim, de vam bom ob kratkim od tega kaj več povedal, tako de boste veseli in de se boste prepričali, de tudi gospod za kmeta skerbi.

Dunaj 29. veličiga serpana 1848.

Ambrož.

Istrijski Slovenci med Terzaškim in Reškim morjem.

(Dalje in konec.)

Poslednjič, dragi bravci! vam hočem še nekatere verstice tistiga jezika za pokušnjo dati, kteriga Istrijani pod Učko govoré in ki se imenuje rimljanski ali vlaški jezik. Pri ti priliki bom ravno to, kar bo po vlaško, tudi v tistim hrovaškim narečji povédal, ki ga okoli Pazna govoré. Čujte:

Po vlaško: Jarna ¹⁾ fosta, ekruto ²⁾ rače. Fruniga ³⁾ kara avut neberito en vera čuda hrana, stata ⁴⁾ z mirom en rae sae kassa. Čerčeku sebodit ⁵⁾ su pemint, patita ⁶⁾ de fome e de rače. Rogata ⁷⁾ donke fruniga, nekaelj duje salec munka za živi. E fruniga siče, juva ai tu fost en jirima de vera? Zač ke n' ai tu tunče a te življenje prepravit? En vera, sissa čerčeku, kantatam mi divertitam karlji trekut. E fruniga erzuč: S' ai tu en vera kantat, avmoče, kei jarna e, tu žoka. —

Po horvaško: ⁸⁾ Vu zimi bilo jest, i stid véli. Mrav, koji jesi nabral vu ljétu čuda hrane, je stal mirno vu svojoj kuči. Skergat zabivšise vu zémlju, je pátil glad i stid. Prosil je dákle mrava, neka mu dáde barem, da živi. I mrav reče: Kadé bil ti jesi vu duši poléto? Zač nisi onda življenja pripravil si? Vu ljétu, odgovori skergat, pevajuč razveseljeval sam memo hodéce. Imrav smejučise: Kad ti vu ljétu kantál jesi, sada kad zima jest, paka plieši. —

Po slovensko: Pozimi je bilo, in velik mraz. Mravljinec, kteri si je bil nabral poléti veliko živeža, je mirno stal v svoji hiši. Žrikove ⁹⁾, kteri se je bil zabolil v zemljo, je terpel lakoto in mraz. Prosil je tedaj mravljince, de ne j mu da saj toliko, de živi. In mravljinec reče: Kje si bil s svojo dušo poléti? Zakaj si nisi takrat živeža pripravil? Poléti, mu odgovori žrikove, sim pél in razveseljeval memo gredeóce. In mravljinec se mu posmélne: Če si poléti pél, zdej ko je zima, pa pleši. —

Andrej Zdešar, kaplan v Pični v Istrii.

Spomín popotovanja na sv. Višarje.

Vsako léto enkrat, če je le moč, jo potegnem enmalo po deželi. Letas sim bil s svojo rodovince in s starim prijatlom Alešem na Koroškim; cilj in konec našiga popotovanja pa so bili sv. Višarji, kjer sim Mater Božjo in pa svojiga draziga prijatla — neutrudljiviga prijatla matere Slave — gosp. Matija Majerja

obiskal, ki so zdej duhovnik na sv. gôri. Práv zdravi in veseli so na sv. Višarjih (ne Lušarjih, kar so mi gosp. Majer povedali, kér je še neka druga gôra blizo tukaj, ki se Višár imenuje) — mnogo sva se pogovorila zastran ene in druge slovenske reči, zavoljo besednika, kterimu hočejo tudi pomagavec biti, i. t. d. Škoda, de smo se mogli kmalo ločiti, kér smo namenjeni bili, še tisti dan iz Trebiža skozi Ziljsko dolino v Bleiberg priti. Nikdar tudi ne bomo pozabili prijetne vožnje na sanih, ktere gredó kot blisk z gôre navzdol. Mende de na celim svétu ni kaj taciga. V piči pol uri smo bili že pod hribam, na kteriga je 3 ure hodá. Na gôri je prijazin pogled krog in krog, na visoke hribe in prijazne doline. Pa si tudi lepsiga vremena nismo mogli vošiti, kakor smo ga imeli, zakaj sv. Višarji so visoki, kjer včasih tudi ob sv. Ani sneg pade. Konec tega mesca gréjo gosp. Majer z gôre v Zabnico, ktera pod hribam leži. — Zdravi in veseli naj bodo, kamor koli jih njih poklic pelje! Vrednik.

V slovenskih rečéh.

„Slechernpraviga slovenskiga rodú bo ptujcam ne le kar je po pravici ampak tudi kar je po dobroti dal, dokler s tem matere Slovenije ne vdari; torej se ptujeam, kjer jih primerna množica pri nas stanuje vkupej njih jezik v šoli zraven našiga učil bode; v pisarnicah pa pisma naj se za-nje v obéh jezikih delajo.“ Te besede gospoda Bučarja v odgovoru na moje vprašanje bi bile pač sméle že popred izrečene biti; primérjene so namreč, narazin tekoče konce pri nas zediniti. Ravno zató je bilo tudi moje vprašanje postavljeno, de je enkrat beseda izrečena, ki zna praznim prepriam pred konec storiti. Naj se ne zavzame tako serdito gosp. Bučar, de sim jez zató vprašal, kako se misli proti Nemcam in Italijanam med nami ravnati; sej bi se še pri njegovim lastnim odgovoru, če kdo na začetik gleda, lahko ne sodilo, de se bo na zadnje drugim jezikam kaj dovolilo. Kaka beseda, mislim, bi bila pa v tistih besedah tudi smela malo drugači postavljena biti. Od Nemcov ali Italijanov, ki med nami prebivajo bi menim ne bilo kakor od ptujcov govoriti; sej smo vsi pod enim cesarjem, pod eno ustavo; znalo bi se reči, de so sosedje, sodeželani (Mitbürger) ali kaj enaciga; beseda ptujcov je v stanu le zdražbe delati. Tudi ne véim ali bodo, postavim, v Terstu za dobrotu vzeli in ne za pravico tirjali kar jim dovolimo Slovenci; saj so unidan na nemški dopis slovenskiga društva italijanski odgovor dali. Ne preveč mogočno ¹⁾ govoriti proti drugim narodom; z zložnim ravnanjem ²⁾ bo Slovenija pred zmagala, kér si ne bo brez potrebe zopernikov delala. Tako serditim pa nekterim tudi ni potreba biti, kakor se včasih kaže; ni vsak Slovenii sovražnik,

¹⁾ Za božjo voljo! kje pa je tista mogočnost?

²⁾ Tudi mi smo teh misel, de s slogo in prijaznostjo se da več doseči, kot z gerdim; — pa kaj nismo Slovenci še zadosti složni in pohlevni?! Žalostno je, de smo Slovenci tako zlo svojo mater zanemarili, de, če se kdo krepko pa pošteno za svojo pravico poteguje, ga nekteri svojih sorojakov že sterimo gledajo in pravijo: »kaj je obnorel?« Gospodje po deželi imate lahko govoriti — vi ne veste skorej nič od sovražnikov, ki našo narodnost v mestu zalezujejo in našo ustavno pravico zatirujejo; tú je treba včasih na noge stopiti, zakaj v slovenskih mestih živimo trojne množice: eni so rodoljubi, mirni pazvesti varhi slovenske narodnosti; drugi so protivniki, očitni ali skrivni, ki une pisano gledajo; tretji pa — in tacih je nar več — so nečimerniki, kteri še zapopadka nimajo od domorodstva, ki je na svetu, razun vére, zdej nar svetejši reč; ti hočejo »Ruhe und Frieden un jeden Preis, und wenn sie auch Chinesen werden sollen.« Taki pravijo: kaj imam od tega, če sim Slovenec? Če bi bila slovensina zlata ruda, bi že vidili, kako bi jo kopali!

¹⁾ Jarna od laškiga inverno, zima.

²⁾ Kruto od latinskiga crudus.

³⁾ Fruniga od latinskiga formica, mravljinec.

⁴⁾ Stata od latinskiga stare (zakaj od latinskiga?)

⁵⁾ Sebodit od horvašk. zabostiše.

⁶⁾ Patita od latinsk. pati, terpeti.

⁷⁾ Rogata od latinsk. rogare, prositi. — Iz teh in družih besedi tega jezika se vidi, de je naj več besed po latinsko ali rimsko (rimljansko), zató ima tudi imé »rimljanskiga jezika.«

⁸⁾ Po horvaško se vse takó bere, kakor je pisano, in tudi i in l na koncu besed se izrekujeta.

⁹⁾ Žrikove je kakor velika kobilica, ktera z nogami na perutnice glas dela, od kteriga ima to imé. Drugo slovensko imé mi ni znano. Pisatelj.